

6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. 2-ге вид., перероб і доп. К. : Юрінком Інтер, 2006. Т.ІІ. 1088 с.
7. Брагинский М. И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 3 : Договоры о выполнении работ и оказании услуг. Изд. исправл. и дополн. М. : Статут, 2003. 1055 с.
8. Бервенко С. М. Проблеми договірнього права України : монографія. К. : Юрінком Інтер, 2006. 392 с.
9. Прилуцький Р. Б. Щодо джерел господарського права України. Юридична наука. 2012. №1. С. 26-36. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2012_1_4.
10. Кунцевич В. Агентский договор: особенности заключения, исполнения, прекращения. Юридический мир. 2016. №4. URL.: <https://profmedia.by/pub/bnp/art/detail.php?ID=109661>

Малиновський В.

*студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ЗУНУ,
Ментух Н.Ф.*

ГЕНЕЗА СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОВНИХ ТОВАРИСТВ

Гідне місце серед різноманітних організаційно-правових форм юридичних осіб займають повні товариства.

Так, повні товариства є однією з найдавніших форм організації спільного підприємництва. Правове становище повних товариств в Україні формувалося і змінювалося поступово під впливом історичних, геополітичних та інших чинників. По мірі становлення в Україні ринкової економіки ми стали свідками корінних змін у вітчизняному законодавстві, оскільки в зв'язку з появою різноманітних форм власності стала дійсно необхідною регламентація організаційно-правових форм здійснення підприємницької діяльності. Однією з найбільш цікавих, на наш погляд, організаційно-правових форм здійснення підприємницької діяльності є повне товариство [1].

Зміни, що відбулися в Україні в останні двадцять років, мали значний вплив на багато аспектів підприємницької діяльності громадян. Безумовно, ці соціально-економічні процеси не можуть залишатися поза рамками правового регулювання як основного інструменту упорядкування сучасних суспільних відносин.

Варто зазначити, що відродження класичної організаційно-правової форми повного товариства на сучасному етапі є не тільки елементом демократичних реформ, які проголосили охорону приватної власності,

свободу підприємництва і об'єднань, але і відродженням традицій приватного права. Правове регулювання відбувається без суттєвого втручання держави в порядок організації і діяльності даних юридичних осіб, тобто ґрунтується на основних приватноправових засадах.

В українській дійсності питання про правосуб'єктність повного товариства протягом багатьох років вирішувалося неоднозначно. Так, в дореволюційний період розвитку науки переважала думка про відсутність у повного товариства статусу юридичної особи. У той же час зі Зводу цивільної і судової практики кінця ХІХ - початку ХХ ст. слідує, що товариства володіли ознаками юридичної особи. У перші роки радянської влади проблема юридичної особи товариств була вирішена на користь визнання статусу юридичної особи за даною організаційно-правовою формою. Згодом повні товариства виключаються радянським законодавцем з переліку видів юридичних осіб [2].

Відродження господарських товариств відбулося вже в роки незалежної України. Повні товариства знову набули статусу юридичної особи. Відповідно, особливості наукових досліджень, присвячених господарським товариствам, є вивчення останніх через ознаки юридичної особи [3].

Переходячи з історичної в правову площину розвитку повного товариства, слід зазначити, що недосконалість та непослідовність законодавчої бази, несприятливі економічні умови призвели до того, що майбутні підприємці для ведення господарської діяльності дуже рідко обирають таку організаційно-правову форму, як повне товариство, в той час коли на заході така форма об'єднання осіб успішно використовується в різних сферах виробництва, торгівлі тощо.

Так, на сьогодні правовий статус повних товариств регулюється Законом України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. (зі змінами і доповненнями) [4], Цивільним кодексом України [5] та Господарським кодексом України [6], які вступили в дію з 1 січня 2004 р., але існуюче правове регулювання потребує подальшого розвитку з урахуванням практичних потреб.

Відповідно до ГК України повним визнається товариство всі учасники якого на підставі укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і несуть додаткову солідарну відповідальність по зобов'язанням товариства всім своїм майном [6].

ЦК України визначає повне товариство, як товариство учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить [5]. Таким чином, ГК України, так само, як і Закон України «Про господарські товариства», містить вказівку на спільний характер діяльності учасників господарського товариства (шляхом об'єднання

майна та участі в діяльності товариства), які здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства.

Недосконалість законодавчої бази виражається вже в самому понятті повного товариства, яке наведено у ГК України, що потребує удосконалення доповненням, де повне товариство може бути з правами або без прав юридичної особи, і, відповідно, уточненням, що додатковою відповідальністю учасників за зобов'язаннями товариства є лише у разі наявності у товариства прав юридичної особи.

Варто відзначити, що використання у ГК України терміну «управління повним товариством», а не ведення справ є доцільним, оскільки поняття «ведення справ» скоріше властиве для зобов'язальних відносин, а у випадку повного товариства ми маємо справу з правосуб'єктним утворенням незалежно від юридичної особистості. Тому у розвиток норм Господарського кодексу доцільно закріпити у цьому кодексі або Законі «Про господарські товариства», що управління повним товариством здійснюють загальні збори учасників.

Згідно ч.1 ст. 82 ГК України установчим документом повного товариства є засновницький договір [6].

З цього приводу Н.О. Саніахметова у своїй роботі відзначає, що установчі документи – статут та/або засновницький договір необхідні для врегулювання порядку, умов узгодженої діяльності засновників, а також визначення правового статусу створюваного суб'єкта підприємництва – юридичної особи [7, с. 64].

Відповідно до чинного господарського законодавства засновницький договір повного товариства повинен включати умови про: зобов'язання учасників створити товариство; порядок їх спільної діяльності щодо його створення; умови передання товариству майна учасників; розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з учасників (повних учасників) у складеному капіталі; розмір, склад та строки внесення ними вкладів; форму участі у справах товариства учасників (повних учасників).

На прикладі законодавчого регулювання змісту засновницького договору повного товариства можна побачити доцільність тлумачення Господарського кодексу як спеціального відносно Цивільного кодексу. Так, Цивільний кодекс не передбачає, що до засновницького договору повного товариства можуть бути включені також відомості щодо інших умов діяльності товариства, які не суперечать закону, а в Господарському кодексі, так само як і в Законі України «Про господарські товариства» це передбачається. Така можливість важлива для учасників повного товариства, діяльність яких з точки зору доцільності має регулюватися диспозитивно.

Е. Бекірова, у своїй роботі зазначає, що визначальною ознакою повного товариства є ознака спільної підприємницької діяльності, як прийнято у зарубіжних країнах, та історично складалося у нас. На користь цього свідчить договірний характер відносин в повному

товаристві, а саме: товариство діє на основі договору, спільному веденні справ товариства його учасниками, і їх повній відповідальності за зобов'язаннями товариства[8, с. 54].

На сучасному етапі повне товариство як організаційно-правова форма використовується для створення короткострокових спільних підприємств. Особливо привабливим стає використання цієї організаційно-правової форми крупним капіталом для здійснення короткострокових інвестиційних проектів. Таке практичне використання організаційно-правової форми повного товариства характерно як для країн далекого, так і для країн ближнього зарубіжжя. В Україні подібні аспекти практичного використання організаційно-правової форми повного товариства ще не набули подібного осмислення через відставання в розвитку інвестиційних процесів. Однак це лиш підкреслює перспективність подібного напрямку[9, с. 15].

Таким чином, можна зробити висновок, що багато питань, врегульованих в Цивільному та Господарському кодексах, призвели до конфлікту відповідних норм та виникненню питань щодо порядку їх застосування, оскільки сьогодні в Україні розвиток господарських товариств загалом, та повних товариств зокрема гальмується в основному через невідповідність нормативно-правової бази. А тому вважаємо за доцільне, подальший розвиток законодавства про повні товариства, варто здійснювати на підставі врахування політичних, економічних, культурно-історичних умов України та з використанням законодавчого досвіду зарубіжних країн.

Список використаних джерел

1. Історія виникнення господарських товариств. URL: <https://studfiles.net/preview/5170455/page:30/>.
2. Корпоративне управління. Історико-правові аспекти виникнення корпорацій. Еволюція корпорацій як організаційно-правових форм ведення бізнесу. URL: http://megalib.com.ua/content/7194_12Istoriko_pravovi_aspekti_viniknenny_a_korporacii_Evoluciya_korporacii_yak_organizaciino_pravovih_form_vedennya_biznesy.html.
3. Господарські товариства. URL: <http://uristinfo.net/hozjajstvennoepravo/101-mk-galjantich-gospodarske-pravo-ukrayini/2560-glava-14-gospodarski-tovaristva.html>.
4. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст.682.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003, №40-44. Ст. 356.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003, №18-22. Ст. 144.
7. Хозяйственное право : [учебное пособие]. под ред. Н.А. Саниахметовой. Х. : Одиссей, 2004. 640 с.

8. Бекірова Е.Е. Удосконалення правового статусу повних товариств. Ученые записки Таврического национальонго университета им. В.И. Вернадського. Серия «Юридические науки». Том 26(65). 2013. №1. С.53-58. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2013/1_2013/11.pdf
9. Задыхайло Д.В. Инвестиционное право Украины. Сборник нормативно- правовых актов с комментариями. Х. : Эспада, 2002. 752 с.

Петровська Х.
*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
конституційного, адміністративного та
фінансового права ЗУНУ
Шевчук О.Р.*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У сучасній Україні з її складною системою економічних взаємозв'язків важливим питанням є розвиток ринкової економіки. У дослідженні цього питання можна сконцентруватись на досвіді європейських розвинутих країн, які можуть з акцентувати увагу на ключових моменти у цьому напрямку.

Для Франції перші кроки у залученні приватних інвесторів були реалізовані шляхом продажу їм дочірніх підприємств через приватизацію, яка почалася у 1983 р. Сформована в період з 1986 по 1988 р. система так званих твердих ядер являла собою пакети акцій певного розміру, які не підлягали продажу іноземним інвесторам; рух цінних паперів відповідних компаній суворо контролювався. Так, у 1988 році через фондовий ринок реалізовувалися три види цінних паперів: інвестиційні сертифікати (акції без права голосу); акції участі; облігації, які можна обміняти на акції [5, с. 15].

Це була негласна приватизація, яка забезпечила залучення капіталів приватних інвесторів у державні підприємства. Близько 60% капіталу державних підприємств було сконцентровано у руках приватних інвесторів, вони не мали можливості впливати на політику компаній, бо володіли акціями, які не мали права голосу. Таким чином, уряд Франції проводив виважену приватизаційну політику, яка і призвела в подальшому до сталого економічного зростання. У довгостроковому плані це забезпечило обмежені можливості іноземних інвесторів у розв'язанні стратегічних для Франції проблем економічного розвитку. Згодом уряд Л. Жоспена продовжив часткову приватизацію економіки. При цьому відбувся продаж акцій найбільших і найбільш рентабельних компаній – Франсе Телеком, Аероспеціаль (лютий 1999 р.) та інших. Така